

Список використаних джерел

1. *Перспективи інтеграції України до ЄС. За і проти. Громадська організація «Асоціація сприяння євроатлантичній інтеграції України «Наш вибір» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nash-vybir.org.ua/analitika/>.*
2. *Угода про асоціацію між Україною та ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>.*
3. *Україна підписала Угоду про асоціацію з ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2014/06/27/7030285/>.*
4. *Підписання економічної частини Угоди пр. асоціацію з ЄС – перспективи для України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lutskrada.gov.ua/actual/pidpysannya-ekonomichnoyi-chastynu-ugody-pro-asociaciyu-z-yes-perspektyvy-dlya-ukrayiny>.*

Уляна ФЕДОРІВ
науковий керівник
к.е.н., доц. Михайлишин Л.І.
ІФННІМ THEY

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО СТАНУ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄС

Одним з ключових цілей стратегії Європа 2020 є сприяння розвитку інноваційної політики держав-членів ЄС. Важливе місце в цьому ракурсі займають наукові дослідження і розробки (R&D), чисельність дослідників, людські ресурси в галузі науки і техніки (науково-технічні кадри), зайнятість у високотехнологічних галузях, а також кількість виданих патентів і т.п.

Європа має давні традиції передового досвіду в області наукових досліджень і розробок та інновації. Інноваційне суспільство може допомогти підприємствам зберегти конкурентні переваги, розвивати продукти з більш високою доданою вартістю, стимулювати економічну активність і тим самим захистити або створити нові робочі місця. Щоб досягти необхідного масштабу ефективності інноваційної політики, в країнах ЄС широкого поширення набувають заходи щодо заохочування транснаціонального співробітництва в рамках ЄС.

Стратегія Європа 2020 запущена в 2010 році і спрямована на створення умов, для забезпечення раціонального, стійкого та інтенсивного зростання. Стратегія включає в себе п'ять основних параметрів що повинні бути досягнуті до кінця 2020 року. Одним із цих параметрів є розвиток наукових досліджень і розробок у зв'язку з чим на інноваційну сферу заплановано витрат у розмірі 3% від ВВП ЄС.

Сучасні внутрішні витрати на наукові дослідження і розробки складають 266,9 млрд. євро, що в загальному становить 526 євро на одного жителя країн ЄС-28. В відсотковому еквіваленті такий розмір становить 2,06% від ВВП ЄС-28. Варто відзначити що в подальшому країни ЄС і надалі будуть підтримувати

розвиток науки, оскільки як зазначалося вище цей показник має досягти 3%. Досягнення цієї загальної мети полягає в ряді національних цілей, що відображають становище кожної держави-члена ЄС та зобов'язання, погоджені між Європейською комісією і місцевими адміністраціями за допомогою ряду реформ програми. Ці національні цілі для наукових досліджень і розробок відрізняються між державами-членами ЄС. Так в Греції на наукові дослідження і розробки заплановано спрямовувати менш ніж 1,00%, на Кіпрі і на Мальті до 4,00% від ВВП, в Бельгії, Данії, Німеччині, Естонії, Іспанії, Франції і Словенії домовилися до 3,00%, в Італії оптимальний розмір витрат на відповідну сферу встановлено на рівні 1,53%.

Подібний обсяг витрат на наукову і дослідницьку діяльність в межах 2% від ВВП спостерігається в країнах ЄС останніх 5 років, при чому з динаміка цієї частки характеризується постійним приростом. У період між 2000 і 2007 була невелика зміна від 1,82% до 1,87%. В 2008 році частка витрат на інноваційну діяльність склала 1,91%, в наступному році вона зросла ще на 0,10 і в 2009 році сягнула 2,01%. В 2010 році інтенсивність майже не змінився 2,00%, після чого було подальше збільшення цього відношення в 2011 (2,04%) і знову в 2012 році, інтенсивність оцінюється в 2,06%.

На рис. 1 представлено карту розвитку інноваційної політики в регіонах Європи. Як видно з рис. 1 в 32 регіонах із 266 інтенсивність розвитку інноваційної діяльності відповідала або й перевищувала плановий показник в 3% від ВВП. Приблизно третина цих регіонів (11 регіонів) розташовані в Німеччині, шість в Сполученому Королівстві, чотири у Швеції, три в Фінляндії, і два в Бельгії, Франції та Австрії, в той час був один регіон один від Данії та Словенії.

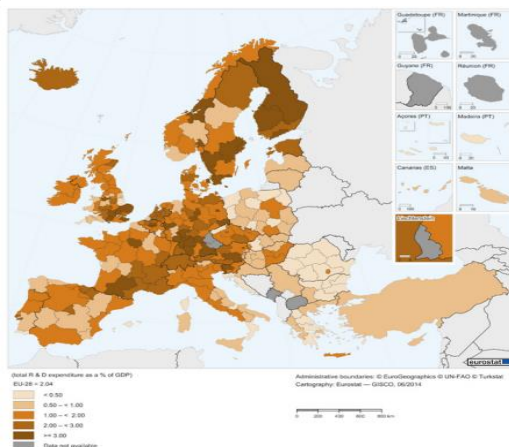

Рис. 1 Частка витрат на наукову і дослідницьку діяльність в ВВП регіонів Європи.

В цих регіонах економічний розвиток тісно пов'язаний з науковими установами та високотехнологічними галузями промисловості. В їх інфраструктурі чітко вибудовані зв'язки між основними суб'єктами інноваційної політики, та її об'єктами.

Як уже зазначалося вище Німеччина активно включається в підтримку наукової діяльності Європи, оскільки на її території зафіксовано 11 регіонів, де витрати на інновації перевищують 3% від ВВП. Основна маса цих регіонів знаходиться в південно-західній і південно-східній Німеччині, проте існують й окремі регіони Брауншвейг (найбільший регіон з розвитку інноваційної діяльності 7,77%), Берлін і Дрезден. Разом ці 11 Німецьких регіонів утворюють 19,1% загальної вартості витрат від ВВП в ЄС-28.

Іншим високоефективним регіоном розвитку наукової діяльності є регіон Південних Піреней в Франції (5,05%); Ця область включає в себе сукупність наукомістких виробництв, пов'язаних з аерокосмічним виробництвом, які зосереджені на Тулузі. Друге місце за рівнем інтенсивності розвитку наукової діяльності посідає столичний регіон Ль-де-Франс (3,02%).

Наступним за обсягами частки витрат на наукову діяльність і розробки в ВВП Європейських країнах відзначаються регіони Сполученого Королівства. В сучасних умовах це такі регіони як Чершир (6,28%) і Східна Англія (5,00%); В Черширі більшу частину витрат складають витрати на розробку фармацевтичних препаратів. Важливим науковим центром Сполученого Королівства є Кембрідж, основа наукової діяльності формується в цьому регіоні на основі університетських зв'язків з практичною більшістю установ, підприємств і організацій.

Інші вісім регіонів, де наукові дослідження та розробки становлять більше 3,00% від ВВП зосереджені в Північних країнах. Найбільш розвинений регіон в цих країнах (5,08% від ВВП) це столиця Данії – Копенгаген, на основі якого формується так званий столичний регіон. В загальному частка цих регіонів склала 8,7% від загальних витрат на наукові дослідження країн ЄС-28.

До числа високо інтенсивних інноваційних регіонів зараховуються ще два Бельгійські регіони. Одним із цих регіонів є регіон Брабант Валлон де витрати на розвиток інновацій було виділено 8,92% від ВВП. Наступним за рівнем інтенсивності розвитку інноваційної діяльності є регіон Фламандський Брабант (3,76%).

Рис. 2 підсумовує поширення наукової роботи і розробок по регіонах держав-членів ЄС за часткою витрат в ВВП.

Як видно з рис. 2. Фінляндія і Швеція були єдиними країнами-членами ЄС, де сфера наукових досліджень і розробок перевищила 3% від загальнонаціонального ВВП, хоча Данія лише незначно відстала від цього показника - на 2,98%. В формуванні інноваційної політики європейських країн в більшості випадків спостерігаються певні закономірності, їх особливості полягають в тому, що більшість регіонів, де найбільш розвинена інноваційна сфера це столичні регіони. Виняток з цього правила, склали Бельгія та Великобританія.

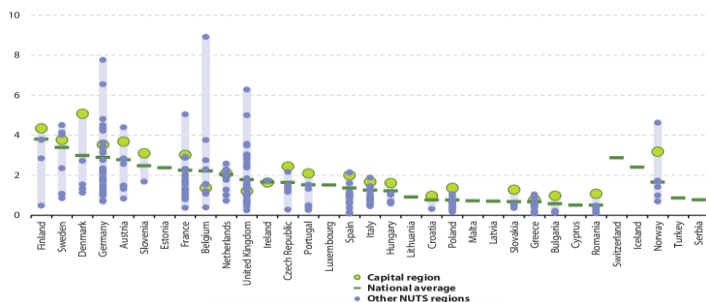

Рис. 2. Поширення наукової роботи і розробок по регіонах держав-членів ЄС за часткою витрат в ВВП.

Важливим фактором в побудові інноваційної політики є кількість дослідників які зайняті в інноваційній сфері. За оцінками Євростату в цій галузі зайнято 2,55 мільйона осіб. При чому серед числа таких осіб постійно спостерігається чітка тенденція до зростання з 1,80 млн. у 2003 році, до 2,55 млн. в 2012 році. В такому значенні середні темпи зростання складають 4,45% річних.

Середній показник по ЄС-28 оцінюється в 1,17%, що 0,1% більше ніж показник 2009 року. Як видно з рис. 2 особливістю сфери зайнятості в науково-дослідницькій діяльності європейських країн виступає своєрідна взаємозалежність чисельності зайнятих в сфері наукових розробок і частки витрат на наукову діяльність в ВВП окремого регіону. Там де наукова діяльність підтримується інтенсивно, зростає і питома вага зайнятих осіб.

Вагомим сегментом розвитку інновацій в країнах Європи залишається підприємницький сектор. Так за даними Євростату в 2011-2012 роках трохи менше половини (48,9%) підприємств і кожен 10-й працівник були задіяні в інноваційній діяльності. Така частка інноваційних підприємств в ЄС-28 є дещо зниженою від пікового періоду 2008-2010 років (52,8%) і навіть нижчою від докризового періоду 2006-2008 років, коли частка інноваційних підприємств складала 51,5%.

Варто відзначити, що інноваційність підприємств в ЄС-28 розглядається з сторони нових товарів, технологічних інновацій, а також організаційних і маркетингових інновацій.

Між 2010 і 2012, інновації на підприємствах ЄС, відносились в більшій мірі до організаційної сфери (27,5% всіх підприємств), потім до маркетингових інновацій (24,3%), інноваційних продуктів (23,7%) і технологічних інновацій (21,4%), Проте варто зазначити, що окремі підприємства одночасно вводили інновації до декількох чи всіх сфер.

На рис. 3. відображено частку інноваційних підприємств в економіці країн-учасниць ЄС-28.

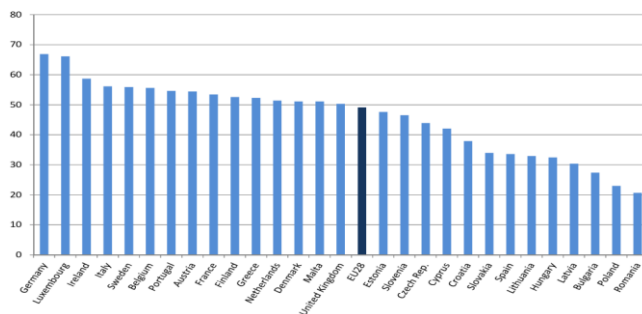

Рис. 3. Частка інноваційних підприємств в економіці країн-учасниць ЄС-28

Як видно з рис. 3, у період 2010-2012, найвищим показником з відношення інноваційних підприємств до загальної чисельності характеризувалась економіка Німеччини (66,9% підприємств), Люксембургу (66,1%) та Ірландії (58,7%). Найнижчим і таким, що не відповідає середньостатистичному по ЄС-28 (менше 30%) характеризувався рівень інноваційних підприємств в Румунії (20,7%), Польщі (23,0%) та Болгарії (27,4%).

Загалом же динаміка зміни частки інноваційних підприємств в економіці країн ЄС-28 за період 2008-2012 років представлена в таблиці 1.

Таблиця 1

Зміна частки інноваційних підприємств в економіці країн ЄС-28 за період 2008-2012 років

	2006-2008	2008-2010	2010-2012
ЄС-28	51.5	52.8	48.9
Бельгія	58.1	60.9	55.6
Болгарія	30.8	27.1	27.4
Чехія	56.0	51.7	43.9
Данія	51.9	54.7	51.1
Німеччина	79.9	79.3	66.9
Естонія	56.4	66.8	47.6
Ірландія	56.5	59.5	58.7
Греція			52.3
Іспанія	43.5	41.4	33.6
Франція	50.2	53.5	53.4
Хорватія	44.2	42.4	37.9
Італія	53.2	56.3	56.1
Кіпр	56.1	46.2	42.1
Латвія	24.3	29.9	30.4
Литва	30.3	34.5	32.9
Люксембург	64.7	68.1	66.1
Угорщина	28.9	31.1	32.5
Мальта	37.4	41.5	51.4
Нідерланди	44.9	56.7	51.4
Австрія	56.2	56.5	54.4
Польща	27.9	28.1	23.0

Португалія	57.8	60.3	54.6
Румунія	33.3	30.8	20.7
Словенія	50.3	49.4	46.5
Словаччина	36.1	35.6	34.0
Фінляндія	52.2	56.2	52.6
Швеція	53.7	59.6	55.9
Великобританія	45.6	44.3	50.3
Ісландія	74.8	63.8	
Норвегія	49.2	43.5	44.7
Сербія		51.7	47.5
Туреччина		51.4	48.5

Як видно з таблиці порівняння частки інноваційних підприємств в 2006-2008, та 2010-2012 роках їх дещо знизилась. Так в 2006-2008 роках інноваційних підприємств в ЄС 28 становила 51,5 %, в 2010-2012 знизилася на 2,6 процентних пункту до 48,9%. Найбільшого спаду частка інноваційних підприємств були зазнала в Кіпрі (56,1% в 2006-2008 роках у порівнянні з 42,1% в 2010-2012 роках, або -14%), Німеччині -13,0%, Румунії -12,6%, Чехії -12,1 % та Іспанії -9,9%.

Зворотними тенденціями характеризувався розвиток інноваційних підприємств в Мальті (зростання частки від 37,4% в 2006-2008 роках до 51,4% в 2010-2012 роках, або 14%), за нею йдуть Нідерланди (+6,5%), Латвія (+6,1%) і Великобританія (+4,7%). Загальна характеристика таких змін по ЄС-28 представлена на рис. 4

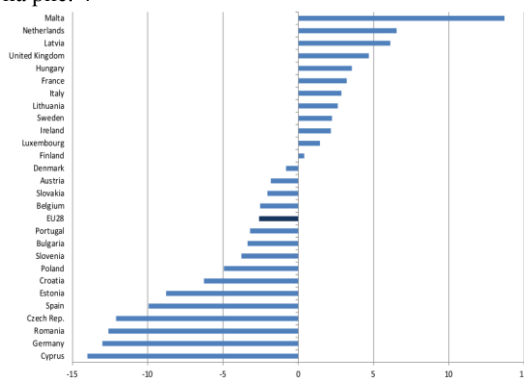

Рис. 4. Зміна частки інноваційних підприємств в економіці країн ЄС-28 за період 2008-2012 років

Загалом слід сказати, що у порівнянні з 2008-2010 роками в 2010-2012 роках частка інноваційних підприємств зросла тільки в 5 державах-членах ЄС-28: на Мальті, у Великобританії, Угорщині, Латвії та Болгарії.

Підсумовуючи вищевикладене, слід наголосити на тому, що інноваційні підприємства є важливим елементом успішності економічного розвитку Європейських країн, а тому інноваційна сфера є важливим стратегічним

пріоритетом для побудови майбутніх політичних і соціально-економічних відносин цих країн.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Європейської статистики. - [Електронний ресурс].
Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat>.

Наталія ШАКЕТА
науковий керівник
канд. наук з держ. упр, доц., Ляхович Г.І.
ІФННІМ THEY

СУЧАСНИЙ СТАН ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ: ВЕКТОРАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ

Одним із ключових результатів підписання й ратифікації Угоди про Асоціацію ЄС і України стало зростання обсягів зовнішньої торгівлі між цими країнами.

Обсяг торгівлі товарами між Україною та ЄС за 9 місяців 2014 року склався в обсязі 28 869,3 млн. дол. США або 34,7% від загального обсягу торгівлі товарами України. Експорт товарів до країн ЄС за згаданий період становить 13 360,3 млн. дол. США або 31,8% від загального обсягу експорту України. В свою чергу, обсяг імпорту товарів з країн ЄС за згаданий період склався у обсязі 15 509,0 млн. дол. США або 37,7% від загального обсягу імпорту України. У двосторонній торгівлі між сторонами зберігається негативне сальдо, однак констатується його суттєве зменшення у порівнянні з аналогічним періодом минулого року на 5 230,8 млн. дол. США (див таблицю 1).

Таблиця 1
Зовнішня торгівля товарами України з країнами світу, в тому числі з
Європейським Союзом (9 місяців 2013 – 2014 років)

	2014 рік	2013 рік	2014/2013	
			млн. дол.	%
ЗТО всього по Україні	83 146,7	100 723,0	-17 576,3	82,5
у т.ч. ЗТО з ЄС	28 869,3	31 179,7	-2 310,4	92,6
Питома вага у загальному обсязі	34,7%	31,0%	-	-
Експорт всього з України	41 975,0	45 498,9	-3 523,9	92,3
у т.ч. експорт до ЄС	13 360,3	11 900,1	1 460,2	112,3
Питома вага у загальному обсязі	31,8%	26,2%	-	-
Імпорт всього до України	41 171,7	55 224,1	-14 052,4	74,6
у т.ч. імпорт з ЄС	15 509,0	19 279,6	-3 770,6	80,4
Питома вага у загальному обсязі	37,7%	34,9%	-	-
Сальдо всього по Україні	+803,3	-9 725,2	10 528,5	
у т.ч. з ЄС	-2 148,7	-7 379,5	5 230,8	

Основними торговельними партнерами України у 2014 р. є: ФРН (17,9%), Польща (15,1%), Італія (10,7%), Угорщина (7,4%), Нідерланди (5,1%), Франція